

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА
«Географія»**

Першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
за спеціальністю 106 Географія
галузі знань 10 Природничі науки
Кваліфікація: бакалавр географії

ЗАТВЕРДЖЕНО
вченою радою

Херсонського державного університету

Голова вченої ради університету

Володимир ОЛЕКСЕНКО

(протокол № 12 від «25» 06 2020 р.)

Освітньо-професійна програма вводиться
в дію з «06» 07 2020 р.

Ректор Херсонського державного університету
професор Олександр СПИВАКОВСЬКИЙ

(наказ № 6278 «06» 07 2020 р.)



Херсон, 2020 р.

ПЕРЕДМОВА

Освітньо-професійна програма «Географія» з підготовки фахівців за першим (бакалаврським) рівнем є нормативним документом, який регламентує нормативні, компетентні, кваліфікаційні, організаційні, навчальні та методичні вимоги у підготовці бакалавр.

Освітньо-професійна програма заснована на компетентністному підході підготовки бакалавра у галузі 10 Природничі науки спеціальності 106 Географія.

Освітньо-професійна програма розроблена робочою групою у складі:
Мальчикова Дар'я Сергіївна, доктор географічних наук, професор, професор кафедри соціально-економічної географії;
Пилипенко Ігор Олегович, доктор географічних наук, професор, декан факультету біології, географії і екології;
Богадьорова Лариса Михайлівна, кандидат географічних наук, доцент кафедри соціально-економічної географії;
Давидов Олексій Віталійович, кандидат географічних наук, доцент, доцент кафедри екології та географії;
Омельченко Наталя В'ячеславівна, кандидат географічних наук, заступник декана з навчально-методичної роботи та практик, помічник декана із забезпечення освіти, старший викладач кафедри соціально-економічної географії;
Саркісов Аршавір Юрійович, кандидат географічних наук, доцент кафедри соціально-економічної географії;
Молікевич Роман Сергійович, кандидат географічних наук, доцент кафедри соціально-економічної географії;
Чачібая Олексій Григорович, директор Національного природного парку «Нижньодніпровський»;
Кіріяк Світлана Григорівна, кандидат географічних наук, директор Херсонського гідрометеорологічного технікуму Одеського державного екологічного університету;
Винник Аліна Юріївна, здобувач вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Географія» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти;
Шостак Владислав Олександрович, здобувач вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Географія» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

Ця освітньо-професійна програма не може бути повністю або частково відтворена, тиражована та розповсюджена без дозволу Херсонського державного університету.

Рецензії-відгуки зовнішніх стейкхолдерів:

1. Мезенцев К.В., доктор географічних наук, професор, завідувач кафедри економічної та соціальної географії географічного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка;
2. Крючкова Т.М., начальник відділу еколого-освітньої роботи Національного природного парку «Нижньодніпровський».

**1. Профіль освітньо-професійної програми «Географія»
зі спеціальності 106 - Географія
галузі знань 10 – Природничі науки**

1 – Загальна інформація	
Ступінь вищої освіти та назва кваліфікації мовою оригіналу	Ступінь вищої освіти: Бакалавр Спеціальність: 106 - Географія Освітня програма: Географія Освітня кваліфікація: бакалавр географії
Мова (и) навчання і оцінювання	Українська
Обсяг освітньої програми	240 кредитів ЄКТС, термін навчання 3 роки 10 місяців
Тип програми	Освітньо-професійна
Повна назва закладу вищої освіти, а також структурного підрозділу, у якому здійснюється навчання	Херсонський державний університет, факультет біології, географії і екології, кафедра соціально-економічної географії.
Наявність акредитації	Первинна акредитація у 2021р.
Цикл / рівень програми	6 рівень Національної рамки кваліфікацій України (НРК); 6 рівень Європейської рамки кваліфікацій для навчання впродовж життя (EQF LLL) Перший цикл Європейського простору вищої освіти (HPFQ ENEA)
Передумови	повна загальна середня освіта; ступінь молодшого бакалавра (освітньо-кваліфікаційного рівня «молодший спеціаліст» за умов фахового вступного випробування
Форма навчання	Денна, заочна
Термін дії освітньої програми	До 1 липня 2021 р.
Інтернет адреса постійного розміщення опису освітньої програми	http://www.kspu.edu/About/Faculty/Faculty_of_biolog_geograf_ecol/ChairSocialEconomicGeography/Osvitnjoprofprog.aspx

2 – Мета освітньо-професійної програми	
Підготовка висококваліфікованих, конкурентоспроможних фахівців, які володіють глибокими теоретичними та практичними знаннями, уміннями та навичками, що відносяться до галузі географії, які є достатніми для самостійного розв'язання складних завдань інноваційного характеру відповідного рівня професійної діяльності	
3 – Характеристика освітньо-професійної програми	
Предметна область (галузь знань, спеціальність)	10 Природничі науки / 106 Географія
Орієнтація освітньої програми	Освітньо-професійна прикладна
Основний фокус освітньої програми	Спеціальна освіта з географії за спеціальністю географія. Ключові слова: фізична географія, географія ґрунтів, біогеографія, ландшафтознавство, геоінформаційні системи, соціальна географія, суспільна географія, рекреаційна географія, основи туризму.
Особливості програми	Програма передбачає проведення виробничої практики на базі організацій та установ природоохоронного, рекреаційно-туристичного та моніторингового спрямування. Здобувачі вищої освіти мають можливість отримання подвійного диплому в рамках діючих угод про співпрацю університету з провідними зарубіжними освітніми закладами, стажування на підприємствах, в організаціях. Освітньо-професійна програма узгоджена із програмою реалізації міжнародного проекту TempusProject 543681-TEMPUS-1-2013-1-DE-TEMPUS-JPHES
4 – Придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання	
Придатність до працевлаштування	Випускники придатні до працевлаштування у проектно-пошукових, природоохоронних та науково-дослідних організаціях, виробничих та наукових установах які підпорядковані Міністерству освіти і науки України, Міністерству захисту довкілля та природних ресурсів України, Міністерству розвитку, торгівлі та сільськогосподарства України, Міністерству культури та інформаційної політики України, Міністерству цифрової трансформації України, а також в різноманітних не державних організаціях та установах на посадах спеціалістів відповідно до штатного розпису.
Подальше навчання	Здобувачі вищої освіти мають право на подальше продовження освіти за другим (магістерським) рівнем вищої освіти та отримання додаткової післядипломної освіти.

5 – Викладання та оцінювання	
Викладання та навчання	Студенто-центроване проблемно-орієнтоване навчання, яке здійснюється у формі лекцій, лабораторних та практичних занять, семінарів, самонавчання під час самостійної роботи, виконання курсових робіт, на основі навчальних посібників, підручників та конспектів, консультацій з викладачами, навчальних та виробничих практик, виконання кваліфікаційної роботи бакалавра на останньому році навчання.
Оцінювання	<p>Письмові та усні екзамени, заліки, диференційовані заліки, поточний контроль (презентації, реферати, тестові завдання, модульні контрольні роботи) захист звітів з практики, захист курсових робіт, випусковий іспит, захист бакалаврської роботи.</p> <p>Оцінювання відбувається за національною шкалою (відмінно, добре, задовільно, незадовільно, зараховано, незараховано), 100-бальною та шкалою ЕКТС (А, В, С, D, E, F, FX).</p> <p>Оцінювання здобувачів вищої освіти є послідовним, прозорим та проводиться відповідно до встановлених процедур</p>
6 – Програмні компетентності	
Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов у професійній діяльності з географії або у процесі навчання із застосуванням сучасних теорій та методів дослідження природних та суспільних об'єктів та процесів
Загальні компетентності (ЗК)	<p>ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.</p> <p>ЗК3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.</p> <p>ЗК4. Здатність спілкуватися іноземною мовою</p> <p>ЗК5. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.</p> <p>ЗК6. Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні.</p> <p>ЗК7. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.</p> <p>ЗК8. Навички міжособистісної взаємодії.</p> <p>ЗК9. Здатність працювати автономно.</p> <p>ЗК10. Навички здійснення безпечної діяльності.</p> <p>ЗК11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p> <p>ЗК12. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця</p>

	у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)	<p>СК1. Здатність брати участь у плануванні та виконанні наукових та науково-технічних проектів.</p> <p>СК2. Здатність застосовувати знання і розуміння основних характеристик, процесів, історії і складу природи і суспільства.</p> <p>СК3. Здатність здійснювати збір, реєстрацію і аналіз даних за допомогою відповідних методів і технологічних та програмних засобів у польових і лабораторних умовах.</p> <p>СК4. Здатність застосовувати кількісні методи при дослідженні сфер ландшафтної оболонки.</p> <p>СК5. Здатність аналізувати склад і будову геосфер (у відповідності до спеціалізації) на різних просторово-часових масштабах.</p> <p>СК6. Здатність інтегрувати польові та лабораторні спостереження з теорією у послідовності: від спостереження до розпізнавання, синтезу і моделювання.</p> <p>СК7. Знання і використання специфічних для географічних наук теорій, парадигм, концепцій та принципів відповідно до спеціалізації.</p> <p>СК8. Самостійно досліджувати природні матеріали та статистичні дані (у відповідності до спеціалізації) в польових і лабораторних умовах, описувати, аналізувати, документувати і презентувати результати.</p> <p>СК9. Здатність до планування, організації та проведення досліджень і підготовки звітності.</p> <p>СК10. Здатність ідентифікувати та класифікувати відомі і реєструвати нові об'єкти у географічній оболонці, їх властивості та притаманні ним процеси.</p> <p>СК11. Здатність працювати в колективах виконавців, у тому числі в міждисциплінарних проектах.</p>
7 – Програмні результати навчання (ПР)	
Програмні результати навчання	<p>Р01. Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії географії, а також світоглядних наук.</p> <p>Р02. Знати і розуміти основні види географічної діяльності, їх поділ.</p> <p>Р03. Пояснювати особливості організації географічного простору.</p> <p>Р04. Аналізувати географічний потенціал території.</p> <p>Р05. Збирати, обробляти та аналізувати інформацію в області географічних наук.</p> <p>Р06. Використовувати інформаційні технології, картографічні та геоінформаційні моделі в галузі географічних наук.</p>

	<p>R07. Визначати основні характеристики, процеси, історію і склад ландшафтної оболонки та її складових.</p> <p>R08. Застосовувати моделі, методи фізики, хімії, геології, екології, математики, інформаційних технологій тощо при вивченні природних та суспільних процесів формування і розвитку геосфер.</p> <p>R09. Аналізувати склад і будову природних і соціосфер (у відповідності до спеціалізації) на різних просторово-часових масштабах.</p> <p>R010. Знати цілі сталого розвитку та можливості своєї професійної сфери для їх досягнення, в тому числі в Україні.</p> <p>R011. Дотримуватися морально-етичних аспектів досліджень, чесності, професійного кодексу поведінки.</p>
8 – Ресурсне забезпечення реалізації програми	
Специфічні характеристики кадрового забезпечення	<p>До реалізації програми залучаються науково-педагогічні працівники університету з науковими ступенями та/або вченими званнями, а також висококваліфіковані спеціалісти, які мають багаторічний досвід роботи у галузі географії. До викладання професійно-орієнтованих дисциплін можуть бути залучені на конкурсній основі фахівці-практики, закордонні фахівці.</p> <p>Гарант освітньої програми: Богадьорова Л.М. – кандидат географічних наук, доцент.</p>
Матеріально-технічне забезпечення	<p>Виконання програм навчальних дисциплін у повному обсязі забезпечується матеріально-технічним оснащенням кабінетів і лабораторій, основний перелік яких включає: кабінет безпеки життєдіяльності та охорони праці, кабінети комп'ютерної техніки, спеціалізовані навчально-тренінгові лабораторії та кабінети, що створюють умови для набуття студентами спеціальних компетентностей зі спеціальності 106 Географія</p>
Специфічні характеристики матеріально-технічного забезпечення	<p>Наявність обладнаного навчального кабінету геології та геоморфології (в наявності колекція зразків мінералів, гірських порід викопних організмів, ґрунтові розрізи, телевізор), навчальний кабінет метеорології, кліматології та гідрології (метеорологічні прилади, навчальна метеостанція, прилад Купріна ГР-60, ареометри АМВ, телевізор), кабінет картографії та топографії (курвіметри, колекції настінних та топографічних карт, Garmin Etrex 10 GPS навігатор, теодоліт Т-30, нівелір, геодезичні рейки), кабінет соціально-економічної географії та туризму (тематичні карти, атласи, телевізор).</p>
Специфічні характеристики інформаційного та навчально-методичного забезпечення	<ul style="list-style-type: none"> - офіційний сайт ХДУ: http://www.kspu.edu/About.aspx?lang=uk; - точки бездротового доступу Інтернет; - наукова бібліотека, читальні зали; - Херсонський віртуальний університет http://dls.ksu.kherson.ua/dls/Default.aspx?l=1;

	<ul style="list-style-type: none"> - система дистанційного навчання «KSU Online»; - електронна бібліотека http://elibrary.kspu.edu/; - силабус навчальної дисципліни; - програми практик.
9 – Академічна мобільність	
Національна кредитна мобільність	Підготовка бакалаврів за кредитно-трансферною системою. Обсяг одного кредиту 30 годин
Міжнародна кредитна мобільність	Взаємозамінність залікових кредитів, участь у програмі подвійного дипломування та закордонного стажування (за наявності відповідних угод)
Навчання іноземних здобувачів вищої освіти	У межах ліцензованого обсягу акредитованої освітньої програми та за умови попередньої мовленнєвої підготовки

2. Перелік компонент освітньо-професійної програми та їх логічна послідовність

2.1. Перелік компонент ОП

1	Компоненти освітньої програми (навчальні дисципліни, курсові проекти (роботи), практики, атестація)	Кількість кредитів	Форма підсумкового контролю
1	2	3	4
1.Обов'язкові компоненти ОК			
ОК 1	Практична філософія	5	іспит
ОК 2	Історія України та української культури	3	диф. залік
ОК 3	Українська мова (за професійним спрямуванням)	3	диф.залік
ОК 4	Іноземна мова	5	диф.залік
ОК 5	Безпека життєдіяльності (безпека життєдіяльності, основи охорони праці та цивільний захист) та екологічна безпека	3	диф.залік
ОК. 6	Фізичне виховання	3	залік
ОК 7	Загальна геологія	6	іспит
ОК 8	Загальне землезнавство	3,5	іспит
ОК 9	Метеорологія і кліматологія	5	іспит
ОК 10	Загальна гідрологія та океанологія	4	іспит
ОК 11	Геоморфологія	4	іспит
ОК 12	Ландшафтознавство	3	диф. залік
ОК 13	Картографія з основами топографії	4,5	диф. залік
ОК 14	Кількісні методи в географії	3	диф. залік
ОК 15	Географія населення	4	іспит
ОК 16	Основи теорії суспільної географії	3	іспит
ОК 17	Географія ґрунтів з основами ґрунтознавство	3,5	диф. залік
ОК 18	Екологія	3	іспит
ОК 19	Геоінформаційні системи і технології	4	диф. залік
ОК 20	Академічна доброчесність	3	диф.залік
ОК 21	Фізика з основами геофізики	3	диф.залік
ОК 22	Хімія з основами біогеохімії	3,5	диф.залік
ОК 23	Фізична географія материків і океанів	7	іспит
ОК 24	Географія сільського господарства з основами агрополітики	3	диф. залік
ОК 25	Регіональна економічна і соціальна географія	8	іспит
ОК 26	Історія географічної науки	3	диф. залік
ОК 27	Фізична географія України	6	іспит
ОК 28	Економічна та соціальна географія України	6	іспит
ОК 29	Дистанційне зондування Землі	4	іспит
ОК 30	Методи географічних досліджень	10	іспит
ОК 31	Еволюція геосфер Землі	3	іспит
ОК 32	Стратегія сталого розвитку	3	диф. залік

ОК 33	Курсові роботи з фахових дисциплін	3	диф. залік
ОК 34	Навчальна практика	24	диф. залік
ОК 35	Виробнича практика	12	диф. залік
ОК 36	Переддипломна практика	1,5	
ОК 37	Атестація здобувачів вищої освіти	4,5	
Загальний обсяг обов'язкових компонент:		180	
1. Вибіркові компоненти ВК			
ВК 1	Дисципліна вільного вибору студента 1	4	диф. залік
ВК 2	Дисципліна вільного вибору студента 2	3	диф. залік
ВК 3	Дисципліна вільного вибору студента 3	3	диф. залік
ВК 4	Дисципліна вільного вибору студента 4	5	диф. залік
ВК 5	Дисципліна вільного вибору студента 5	5	диф. залік
ВК 6	Дисципліна вільного вибору студента 6	5	диф. залік
ВК 7	Дисципліна вільного вибору студента 7	5	диф. залік
ВК 8	Дисципліна вільного вибору студента 8	5	диф. залік
ВК 9	Дисципліна вільного вибору студента 9	5	диф. залік
ВК 10	Дисципліна вільного вибору студента 10	5	диф. залік
ВК 11	Дисципліна вільного вибору студента 11	5	диф. залік
ВК 12	Дисципліна вільного вибору студента 12	5	диф. залік
ВК 13	Дисципліна вільного вибору студента 13	5	диф. залік
Загальний обсяг вибірових компонент:		60	
ЗАГАЛЬНИЙ ОБСЯГ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ		240	

Дисципліна вільного вибору студента 1

- 1.1. Основи власного бізнесу
- 1.2. Соціологія праці
- 1.3. Соціологія особистості
- 1.4. Психологія ділового спілкування
- 1.5. Політичні студії
- 1.6. Україна в Європі і світі
- 1.7. Історія світової культури
- 1.8. Економіка природокористування
- 1.9. Європейські стандарти захисту прав людини
- 1.10. Правописна компетентність сучасного фахівця

Дисципліна вільного вибору студента 2

- 2.1. за електронним каталогом на віртуальному сайті ХДУ

Дисципліна вільного вибору студента 3

- 3.1. за електронним каталогом на віртуальному сайті ХДУ

Дисципліна вільного вибору студента 4

- 4.1. Біогеографія
- 4.2. Палеоекологія
- 4.3. Основи технології виробництва

Дисципліна вільного вибору студента 5

- 5.1. Соціальна географія
- 5.2. Раціональне використання природних ресурсів
- 5.3. Рекреаційна геоморфологія

Дисципліна вільного вибору студента 6

- 6.1. Рекреаційна географія
- 6.2. Палеогеографія
- 6.3. Суспільно-просторові комплекси і системи

Дисципліна вільного вибору студента 7

- 7.1. Основи туризму
- 7.2. Туроперийтінг для всієї родини
- 7.3. Географія транспорту та інфраструктури

Дисципліна вільного вибору студента 8

- 8.1. Географічне краєзнавство
- 8.2. Управління людськими ресурсами
- 8.3. Екологічні проблеми Українського Причорномор'я

Дисципліна вільного вибору студента 9

- 9.1. Туристсько-рекреаційний комплекс України

9.2. Географія світового господарства

9.3. Екологічна геоморфологія

Дисципліна вільного вибору студента 10

10.1. Географічна районологія

10.2. Основи екологічного світогляду

10.3. Історична географія

Дисципліна вільного вибору студента 11

11.1. Медична географія з основами курортології

11.2. Методика організації польових досліджень

11.3. Креативний менеджмент

Дисципліна вільного вибору студента 12

12.1. Туристичне країнознавство

12.2. Екологічна мережа України

12.3. Обґрунтування господарських рішень та оцінювання ризиків

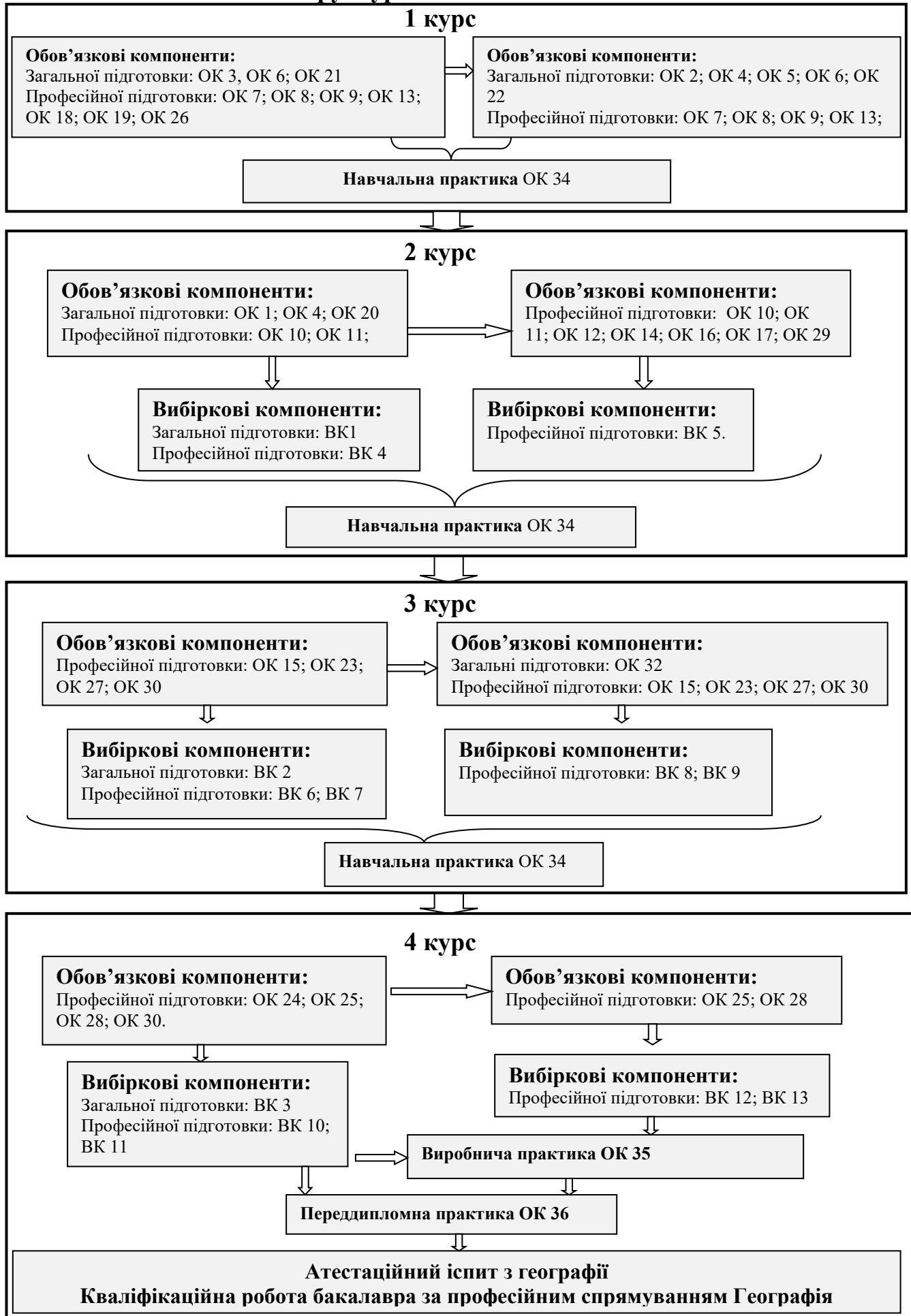
Дисципліна вільного вибору студента 13

13.1. Географія міжнародного туризму

13.2. Теорія і практика екологічної культури

13.3. Геоінформаційні системи в регіональному управлінні

2.2. Структурно-логічна схема ОП



3. Форма атестації здобувачів вищої освіти

Атестація здійснюється відкрито і публічно.

Атестація здобувачів вищої освіти освітньо-професійної програми «Географія» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти здійснюється у формі комплексного іспиту за фахом та публічного захисту кваліфікаційної роботи.

Кваліфікаційна робота передбачає проведення самостійного дослідження, спрямованого виконується за матеріалами, зібраними під час практики і їх опрацювання в лабораторних умовах і має передбачати розв'язання спеціалізованого природничо-, або суспільно географічного завдання. У кваліфікаційній роботі не має бути академічного плагіату, фальсифікації та фабрикації. Кваліфікаційна робота має бути оприлюднена на офіційному сайті або в репозиторії закладу вищої освіти або його структурного підрозділу.

Комплексний іспит передбачає оцінювання результатів навчання, визначених Стандартом вищої освіти за спеціальністю 106 «Географія» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, що затверджений Наказом МОН України від 16 червня 2020 року № 805, відповідною освітньою програмою та Порядком оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Херсонському державному університеті.

Продовження матриці

	БК 1.1	БК 1.2	БК 1.3	БК 1.4	БК 1.5	БК 1.6	БК 1.7	БК 1.8	БК 1.9	БК 1.10	БК 4.1	БК 4.2	БК 4.3	БК 5.1	БК 5.2	БК 5.3	БК 6.1	БК 6.2	БК 6.3	БК 7.1	БК 7.2	БК 7.3	БК 8.1	БК 8.2	БК 8.3	БК 9.1	БК 9.2	БК 9.3	БК 10.1	БК 10.2	БК 10.3	БК 11.1	БК 11.2	БК 11.3	БК 12.1	БК 12.2	БК 12.3	БК 13.1	БК 13.2	БК 13.3							
ЗК 1				+			+	+		+																																					
ЗК 2																				+		+																									
ЗК 3						+																																									
ЗК 4									+																															+							
ЗК 5				+													+	+							+												+					+					
ЗК 6																				+															+												
ЗК 7																															+		+														
ЗК 8			+	+					+																															+							
ЗК 9	+																																														
ЗК10		+							+																																						
ЗК11					+																											+															
ЗК12						+															+							+					+					+									
СК 1															+											+												+									
СК 2												+		+					+												+																
СК 3																+												+							+												
СК 4																				+																								+			
СК 5												+	+																																		
СК 6																																															
СК 7													+							+				+							+																
СК 8														+																											+						
СК 9																		+																	+												
СК 10												+							+																												
СК 11													+		+													+														+					

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. ESG – http://ihed.org.ua/images/pdf/standards_and_guidelines_for_qa_in_the_ehea_2015.pdf.
2. ISCED (МСКО) 2011 – <http://www.uis.unesco.org/education/documents/isced-2011-en.pdf>.
3. ISCED -F (МСКО-Г) 2013 – <http://www.uis.unesco.org/Education/Documents/isced-fields-of-education-training-2013.pdf>.
4. Проект Європейської Комісії «Гармонізація освітніх структур в Європі» (Tuning Educational Structures in Europe, TUNING). TUNING (для ознайомлення зі спеціальними (фаховими) компетентностями та прикладами стандартів // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.unideusto.org/tuningeu/>.
5. Закон "Про вищу освіту" // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
6. Постанова КМУ «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти» від 29 квітня 2015 р. №266 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/266-2015-п>.
7. Акт узгодження переліку спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти за ступенями (освітньо - кваліфікаційними рівнями) бакалавра, спеціаліста, магістра та ліцензованого обсягу. Ліцензія: Серія АЕ №636819, дата видачі 19.06.2015 р. / Додаток до листа МОН від 23 листопада 2015 р. №1/9-561.
8. Наказ МОН України «Про особливості запровадження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти» від 06.11.2015 №1151. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1460-15>.
9. Наказ МОН України «Про затвердження стандарту вищої освіти за спеціальністю 106 «Географія» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти» від 16.06.2020 № 805 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vyshcha/standarty/2020/06/17/106%20Neohrafiya%20bakalavry.pdf>
10. Національний глосарій 2014 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ihed.org.ua/images/biblioteka/glossariy_Visha_osvita_2014_tempusoffice.pdf.
11. Національний класифікатор України: «Класифікатор професій» ДК 003:2010 // Видавництво «Соцінформ», – К.: 2010.
12. НРК - <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-п>.
13. Рашкевич Ю.М. Болонський процес та нова парадигма вищої освіти // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <file://D:/Users/Dell/Downloads/BolonskyiProcessNewParadigmHE.pdf>.
14. Розвиток системи забезпечення якості вищої освіти в Україні: інформаційно - аналітичний огляд // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ihed.org.ua/images/biblioteka/Rozvitok_sisitemi_zabesp_yakosti_VO_UA_2015.pdf.
15. Розроблення освітніх програм: методичні рекомендації // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ihed.org.ua/images/biblioteka/rozroblennya_osv_program_2014_tempus-office.pdf